

LANDEN VAN EUROPA

Portugal

1 Vlag

2 Ligging op Europese kaart

Portugal is het westelijkste land van continentaal Europa. Het beslaat ongeveer 16% van het Iberisch Schiereiland. Spanje is Portugals enige buurland. Portugal is een onmiskenbaar maritiem land, met een lange Atlantische kust. Lengte landgrenzen: 1214 km (met Spanje), lengte kustlijn: 832 km.

Tot Portugal behoren tevens de eilandengroep de Azoren en het eiland Madeira, met de eilandengroep van de Ilhas Selvagens, alle gelegen in de Atlantische Oceaan. Sinds 1986 behoort het land tot de Europese Unie.

3 Oppervlakte

De oppervlakte van Portugal bedraagt ongeveer 92.000 vierkante kilometer (= ongeveer 2x groter dan Nederland).

4 Bevolking

Portugal is, wat de autochtone bevolking betreft, in taalkundig, etnisch en religieus opzicht een erg homogeen land. Het aantal inwoners bedraagt bijna 11 miljoen. Bevolkingsdichtheid: 116 inwoners per vierkante kilometer. Het grootste deel woont in de dichtbevolkte kuststreek. Het zuiden en het achterland van de kuststrook zijn zeer dunbevolkt. Meer dan 10% van de bevolking woont in de steden Lissabon en Porto, de helft van de bevolking woont in plaatsen met minder dan 2000 inwoners. Portugal was lange tijd een emigratieland; belangrijke groepen Portugezen zijn te vinden in Brazilië en Frankrijk. Ondertussen waren er sinds de dekolonisatie groepen immigranten uit voormalige koloniën die naar Portugal trokken. Sinds de toetreding tot de Europese Unie en de daarmee verbonden politieke en economische veranderingen is de immigratie, met name uit Afrika, Zuid-Amerika en Oost-Europa alleen maar toegenomen. De allochtone bevolking (ongeveer een kwart miljoen) is voornamelijk in de regio Lissabon (ca. 50%) en de andere stedelijke gebieden in de kuststrook te vinden. In het binnenland bestaat slechts 0,5% van de bevolking uit allochtonen.

5 Hoofdstad en enkele belangrijke steden

Hoofdstad van Portugal is Lissabon.

Andere grote (tussen 100.000 en 250.000 inwoners) steden: Porto, Amadora, Braga, Coimbra, Funchal.

6 Geschiedenis: globale perioden, belangrijkste personen

De geschiedenis van Portugal is die van een oud Europees land, waarvan de oorsprong teruggaat tot de vroege oudheid, dat opklom tot een wereldmacht in de tijd van de ontdekkingsreizen met het grote Portugese Rijk. Na het hoogtepunt van zijn wereldmacht in de 15e en 16e eeuw, verloor Portugal veel van zijn rijkdom en status met de vernietiging van Lissabon in de aardbeving van 1755, de bezetting door Napoleon, en de onafhankelijkheid van Brazilië in 1822. Een revolutie in 1910 schafte de monarchie af, maar na corruptie en grote staatsschuld werd na een militaire coup een dictatuur geïnstalleerd die zou duren tot 1974, toen een linkse militaire coup democratische hervormingen doorvoerde. Het jaar daarop werden de Afrikaanse koloniën onafhankelijk. De nationale jaarlijkse feestdag is 5 oktober ter

ere van oprichting van de republiek in 1910. Deze vocht vanaf 1916 mee in de Eerste Wereldoorlog aan de zijde van de Entente. Portugal was neutraal tijdens de Tweede Wereldoorlog.

7 Staatsvorm

Portugal is een republiek met een parlementaire democratie. De Portugese regering wordt gevormd door de PS (socialistische partij). De ministers worden benoemd door de president na aanbeveling van de minister-president. Het Portugese parlement bestaat uit één kamer, de Assembleia da Republica. Deze telt 230 leden die gekozen worden voor een periode van vier jaar.

Portugal is lid van de Europese Unie.

Het volkslied is A Portuguesa.

Nationale feestdag: 10 juni.

8 Regio's en departementen

Vroeger was Portugal verdeeld in elf provincies (van noord naar zuid): Minho, Trás-os-Montes, Alto Douro, Douro Litoral, Beira Alta, Beira Baixa, Estremadura, Ribatejo, Alto Alentejo, Baixo Alentejo en Algarve.

Portugal is thans bestuurlijk ingedeeld in 18 districten (distritos) op het vasteland en twee autonome regio's (regiões autónomas) met aan het hoofd een benoemde gouverneur, de Azoren en Madeira. Deze zijn weer verder onderverdeeld in 309 gemeenten (concelhos), die op hun beurt weer zijn onderverdeeld in 4261 freguesias (deelgemeenten met een eigen bestuur).

9 Infrastructuur

De lengte van het wegennet in Portugal is ongeveer 69.000 km.

Openbaar vervoer (treinen en bussen) is goed geregeld. De lengte van het spoorwegennet 2850 km. Van het transport geschiedt 75 % over de weg en 15 % over het spoor. Rápidos zijn snelle treinen, directos iets trager (maar stoppen vaker), regionais zijn traag en overvol.

Belangrijke internationale luchthavens in Portugal zijn: Porto, Faro, Lissabon en Funchal (Madeira).

Belangrijke zeehavens zijn te vinden in Lissabon, Setúbal, Leixões en Sines.

10 Klimaat

Portugal is over het algemeen wat koeler dan Spanje vanwege het koelere zeewater van de Atlantische Oceaan. Het westen van het land heeft een zeeklimaat en het zuiden (de Algarve) een Middellandse zeeklimaat. Op het noordelijke gedeelte na kun je zeggen dat Portugal een Mediterraan klimaat heeft met warme droge zomers en het noorden een gematigd maritiem klimaat met koelere droge zomers. In de zomermaanden valt er in heel Portugal vrij weinig neerslag. Gemiddeld wordt het in Portugal niet zo heet als bijvoorbeeld de omgeving van Sevilla in Spanje, maar ook hier kunnen uitschieters richting de 40 graden voorkomen. Vooral het binnenland en het oostelijke deel van de Algarve kunnen in juli en augustus te maken krijgen met hoge temperaturen van 35 tot 40 graden. Langs de kust is de hitte over het algemeen wat minder. De winters zijn mild, zeker langs de kustgebieden. In de Algarve valt geen sneeuw in de winter en ligt de temperatuur overdag vaak rond aangename lente-achtige temperaturen van zo'n 15 tot 18 graden. Hoe noordelijker en hoger je gaat, hoe minder aangenaam de winters worden. In de bergen is sneeuwval geen vreemd verschijnsel en kan vorst ook voorkomen. Regen komt in de periode oktober tot en met april vrij veel voor, zeker in de bergen.

11 Rivieren en meren

De grootste rivieren zijn de Taag en de Douro. Andere rivieren zijn: Guadiana, Minho, Mondego, Sado. Grootste meer: Alqueva stuwmeer (250 km²)

12 Gebergten

Het grootste deel van Portugal ligt op het westelijke deel van de Spaanse hoogvlakte (meseta): deze is gemiddeld 700 meter hoog, maar er zijn bergruggen die daar ver bovenuit steken. Zo is het hoogste punt op het Portugese vasteland de berg Estrela (1993 m) ten oosten van Coimbra. De Taag is de scheidslijn tussen twee typen landschap. Ten noorden van de rivier liggen heuvels en bergen, ten zuiden ervan is het landschap overwegend vlak. Alleen in het uiterste zuiden, in de Algarve, komen wat hogere gebieden voor zoals de Serra do Caldeirão en de Serra de Monchique.

13 Nationale en regionale parken

Parque Nacional de Peneda-Geres, gelegen in de groenste provincie van Portugal, de Minho, is sinds 1971 het eerste nationale park in Portugal. Het beslaat een niet al te hoog, maar wel zeer woest en uitgestrekt granietgebergte in de vorm van een hoefijzer aan de noordelijke grens met Spanje en heeft een bijzondere flora en fauna, zoals vele orchideeën, wolven en wilde paarden.

Heerlijk geurende eucalyptussen, vijgenbomen, olijfbomen, sinaasappelplantages, varens, kurkbomen en pijnbomen; je komt ze allemaal tegen langs de westkust van Portugal. In de Algarve is het klimaat subtropisch, waardoor je hier ook veel cactussen en bloeiende planten, zoals oleanders, camelia's en orchideeën aantreft. In het noorden van Portugal groeien onder andere eiken, tamme kastanjes, laurierbomen en esdoorns.

Voor vogelliefhebbers is Portugal een ideale bestemming. Je komt er watervogels tegen, zoals de flamingo, de reiger en de eend, maar ook grote roofvogels, zoals de arend en de buizerd. Ook de zeldzame blauwe ekster leeft hier. Andere dieren die in Portugal voorkomen, zijn herten, otters, wilde zwijnen, marters en lynxen. Ook reptielen, zoals de kameleon, de adder, de Montpellier slang en de hagedis lopen hier rond.

14 Industrie en economie

Hoewel de welvaart van de Portugezen fors is toegenomen sinds de toetreding tot de EU, blijft Portugal een van de armste landen van Europa. De lonen en het opleidingsniveau zijn laag. Dat lage opleidingsniveau belemmert de groei. De lage lonen lijken op zichzelf wel aantrekkelijk voor buitenlandse investeerders, maar op dat terrein krijgt Portugal concurrentie van de nieuwe EU-lidstaten in Oost-Europa. Daar zijn de lonen nog lager.

In de tweede helft van de jaren '80 leek het met de Portugese economie de goede kant op te gaan. De uitvoer steeg jaar op jaar, maar traditionele exportproducten als textiel, kleding en schoenen kregen al snel last van toenemende concurrentie uit de opkomende economieën in Azië. Portugal is wel sterk in machines en transportmiddelen, vooral dankzij forse investeringen van onder meer Volkswagen. Ook de papierindustrie is van belang. Het grootste deel van de papierproductie wordt geëxporteerd naar andere EU-landen.

Portugal kampt met het probleem dat het veel meer invoert dan het uitvoert. Zo moet 90% van de benodigde energie uit het buitenland komen. Een verhoging van bijvoorbeeld de olieprijs heeft daardoor meteen een grote en negatieve invloed op de staatskas. Een ander probleem is dat de arbeidsproductiviteit ver achterblijft bij die in de rest van Europa. Om de productiviteit op te schroeven heeft de regering flexibele werktijden ingevoerd en de mogelijkheid geschapen om productie te verplaatsen.

Al sinds de jaren '60 is toerisme voor Portugal een belangrijke bron van inkomsten. Ruim 10% van de beroepsbevolking werkt in de toeristenindustrie. De Algarve in het zuiden is de toeristenstreek bij uitstek. Lissabon staat hoog op het lijstje van korte stedentrips. Ook de Azoren en Madeira hebben een grote aantrekkingskracht op toeristen. Verder worden in het hele land nieuwe golfterreinen aangelegd, met de bedoeling rijke toeristen aan te trekken die geregeld terugkomen. Portugal wil ook voortborduren op de ervaringen die zijn opgedaan met het organiseren van grote evenementen als de Wereldtentoonstelling in 1998 en de Europese Kampioenschappen Voetbal in 2004.

15 Wijnbouw

Wijn is een belangrijk product, waarbij de portwijn wereldfaam geniet.

16 Landbouw

De landbouw is niet zozeer van belang om zijn bijdrage aan het BNP, als wel om de werkgelegenheid. Ruim 10% van de Portugese beroepsbevolking werkt in de landbouw.

17 Bosbouw

Het vlaggenschip van de bosbouw is de kurkboom: 85% van de wereldproductie van kurk komt uit Portugal.

18 Godsdienst

In Portugal is het geloof voornamelijk het christendom waarvan 97% katholiek. Verder zijn er nog protestanten, joden en hindoes (de hindoes komen uit Goa dat vroeger een Portugese kolonie was) te vinden. Portugal kent vrijheid van religie.

Portugal kent een uitgebreide Mariaverering en het bekende bedevaartsoord Fátima dat aan Maria gewijd is, ligt in Centraal-Portugal. Antonius van Padua, Franciscus Borgia, Gabriël, Joris (Georgius), João de Britto en Vincentius van Zaragoza zijn de patroonheiligen van Portugal.

19 Onderwijs

Het huidige basisonderwijs in Portugal bestaat uit het niet-verplichte kleuteronderwijs tot 6 jaar en het basisonderwijs van 6 tot 15 jaar. Het basisonderwijs is verplicht en kostenloos. Het is verdeeld in drie cycli (resp. 4, 3 en 2 jaar durend) en wordt afgesloten met een getuigschrift. Na het basisonderwijs volgt het 3-jarige voortgezet onderwijs (4 types), bestemd voor 16-18 jarigen. Daarna kunnen leerlingen nog door in het hoger of universitair onderwijs.

20 Cultuur

Fado-muziek neemt in het leven van de Portugezen een belangrijke plaats in. Het woord *fado* is afgeleid van het Latijnse *fatum*, dat noodlot betekent. Deze weemoedige muziek legt de ziel van Portugal bloot. Fadozangers worden altijd begeleid door een klassieke Spaanse gitaar en een Portugese gitaar met twaalf snaren. Amalia Rodrigues (overleden in 1999).

In de bouwstijl hebben Portugezen hun eigen weg gekozen. De Manuelstijl kenmerkt zich door weelderige versieringen en een vermenging van elementen uit de late gotiek, renaissance en Moorse cultuur. De invloed van de Moren is ook terug te vinden in de *azulejos*, geglazuurde tegels van aardewerk die in ieder huis terug zijn te vinden op muren, vloeren en tafels.

21 Eten en drinken

Voor Portugezen is niet het diner maar de lunch de belangrijkste maaltijd. Meestal vindt deze plaats tussen 12.00 en 14.00 uur. Het is geen eenvoudige broodmaaltijd, zoals wij die kennen, maar een uitgebreid driegangen diner. 's Avonds tegen 20.00 uur wordt er weer warm gegeten, maar dit keer minder uitgebreid.

In de Portugese keuken veel vis wordt gebruikt, vooral tong, zwaardvis, inktvis, kreeft en natuurlijk sardines. Ook varkensvlees is een favoriet ingrediënt in de Portugese keuken. Portugezen behoren tot de grootste rijsteters in Europa. Portugal is het enige Europese land waar koriander van oudsher onderdeel is van de keuken. Portugees gebak is het lekkerst in de pastelarias: koffiehuisen waar een kopje koffie altijd geserveerd wordt met een taartje.

Portugese wijnen zijn erg bekend. Buiten Portugal zijn vooral bekend de port, vinho verde en madeira. De drie belangrijkste wijnregio's zijn Dão, Alentejo en Estremadura. Queijo da Serra, Azeitão en Serpa zijn populaire kazen.

22 Taal

De officiële taal van Portugal is het Portugees. In het hele land wordt dan ook Portugees gesproken, met uitzondering van dorpen rond Miranda do Douro waar een Asturisch dialect wordt gesproken, het Mirandees. Het Portugees lijkt op het Spaans, maar heeft een eigen karakter en is wat zangeriger.

23 Geldeenheid

De munteenheid in Portugal is de euro; tot de invoering van de euro was dat de Portugese escudo (PTE) = 100 centavos.

24 Media

A Bola (de Bal) is een Portugese sportkrant die sinds 1995 dagelijks verschijnt vanuit de hoofdstad. Voetbal domineert. *A Bola* is de meest gelezen Portugese krant in het buitenland. Radiotelevisão Portuguesa (RTP) werd opgericht in 1955. In 1956 waren de eerste experimentele uitzendingen; reguliere uitzendingen op het kanaal RTP1 werden op 7 maart 1957 begonnen. Halverwege de jaren '60 zond RTP1 in heel Portugal uit. In december 1968 volgde een tweede zender, RTP2; in 1972 twee regionale zenders voor Madeira en de Azoren.

25 Belangrijkste monumenten en topics

Behalve mooie natuur is in Portugal ook de nodige cultuur te zien (een groot aantal monumenten staat op de Werelderfgoedlijst van de Unesco), zoals:

- Natuur- en kustgebieden: Algarve (zuiden), Costa de Prata, Costa de Lisboa, Costa Verde (noorden)
- Madeira, Azoren (eilanden)
- Steden als Lissabon, Porto, Évora (museumstad), Fatima,
- Serra da Estrela (gebergte), cultuurlandschap van Sintra, rotskunst in de Côavallei,
- Kloosters zoals het Hieronymietenklooster (Lissabon), klooster in Batalha, Alcobaca
- wijnstreken van Alto Douro (port), op eiland Pico.